

Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački
Homilija na Misi za Domovinu prigodom Dana državnosti
Crkva sv. Marka, Zagreb, 25. lipnja 2019. godine.
Liturgijska čitanja: *Post 13,2.5-18; Mt 7, 6.12-14*

Cijenjena gospođo Predsjednice Republike Hrvatske,
poštovani gospodine Predsjedniče Hrvatskoga sabora
i saborski zastupnici,
poštovani gospodine Predsjedniče Hrvatske vlade
i svi predstavnici izvršne i sudbene vlasti.

Poštovani gospodine Gradonačelnice Grada Zagreba i predstavnici
gradskih vlasti.

Draga subraćo u episkopatu i prezbiteratu,
dragi redovnici i sestre redovnice,
poštovani pripadnici hrvatske vojske i policije,
dragi hrvatski branitelji,
poštovani predstavnici znanstvenih,
obrazovnih i kulturnih institucija.

Draga braćo i sestre u Kristu.

1. U Isusovim riječima što nam ih je navijestilo Evanđelje jasno su prepoznatljive tri preporuke i naputka koji su za nas vjernike smjerokaz za kršćansko življenje, ali one su i više od toga. Te riječi nedvojbeno mogu poslužiti kao nosivi stupovi hrvatskoga društva i države.

Prva se preporuka tiče svetinja koje ne smiju biti obscijenjene tako da ih se daje u ruke onima koji ne znaju ili možda ne žele prepoznati njihovu vrijednost. Smisao tog izrijeka može se razumjeti, ako dopustimo da nas zahvati snaga Isusovih riječi. Ona je za sve, ali nisu svi raspoloživi i spremni slušati je i prihvatiti. U tom smo slučaju pozvani

paziti da se dragocjenosti ne rasipaju. Malo dalje u Evandjelju susrećemo Isusa koji šalje učenike govoreći im da, ako ih netko ne primi i ne poslušaj njihove riječi, izađu iz te kuće i otresu prašinu s nogu (usp. Mt 10, 14).

Nakon toga, Evandjelje nam prenosi tzv. »zlatno pravilo«. Ono postoji u raznim kulturama i predajama, izrečeno u niječnome obliku: *Ne činite drugima ono što ne želite da drugi čine vama*. Matej ga donosi u poticajnome pozitivnom obliku: »Sve što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima«.

Ispunjenje Zakona i proroka što ga je Isus donio na svijet (usp. Mt 5, 17-18) ima i treći korak koji nas usmjeruje prema izboru puta: širokoga ili uskoga. Iz cijelog Isusova naviještanja, a osobito iz njegova Govora na gori, vidljivo je da on nudi uski put kojim nije oduševljeno mnoštvo. Mnogi Isusa slijede, dok se čini da je njegov put prostran, dobro ugažen; put pohvala i očekivanja koristi, sigurnosti i proslave. Isusovi učenici sve više osjećaju da njegov put nije takav. I jedini način da se njime ide jest srce puno pouzdanja u Boga i pogled usmjeren u Kristov križ i njegovo uskrsnuće.

2. Braćo i sestre, ako te preporuke želimo primijeniti na hrvatsko društvo, očito je da je prvi korak upravo prepoznavanje svetinja, dobra, bisera koji su nam darovani i povjereni. I najljepše je zapravo to što ih nije teško pronaći u našem narodu i u onome što smijemo zvati našim nacionalnim bićem.

Prvi je biser otajstvo života, dar životnoga ozračja, u kojemu se spajaju plemenitost ljudi i prirodne ljepote. Vrijednost i dar čovjeka je polazište koje se ne smije zanemariti niti uzeti kao samorazumljivo. Taj evanđeoski biser je oplemenjenost ljudi darom Božje milosti, onim što ljudi ostvaruju nadahnuti snagom Duha Svetoga.

Iz toga se rađa velikodušnost, zalaganje za dobro svojih bližnjih, briga za potrebite, svakidašnje izgaranje za neprolazne vrijednote. Ako ne cijenimo biser života, zanemarit ćemo vrijednost ljudi. A svaki je čovjek Božji dar. Dostojanstvo se ne može oduzeti nijednom čovjeku: ni ljudskom biću u majčinu krilu, ni najdugovječnijemu starcu. Takvo dopuštenje, na koje čovjek nema pravo, stvara pustoš svake vrste u društvu.

Hrvatski je biser svakako obitelj. Cijeneći je, jačajući obitelj, i ostali biseri postaju sjajniji. Izlažući obitelj pogibelji, nejasnoćama i poigravanjima, počevši od narušavanja braka, sve postaje upitnim.

Biser je i naša povijest koja je – kao i u drugim narodima – isprepletena raznim kušnjama, trpljenjima i stradanjima, ali i veličanstvenim darovima i djelima, osobito svetačkim likovima, zatim uzornim predstavnicima pojedinih područja, koji su dali poseban doprinos na području znanosti, kulture, gospodarstva i politike.

Biser je naša Domovina, taj dio stvorenoga svijeta, povjeren nama, da se brinemo za njega kao za dom svoje obitelji, da Domovinu ne nagrđujemo, nego je cijenimo kao Božji dar te naš prostor rada i slobode.

Biser je osobito duhovna snaga koja je oblikovala naš narod. Ona je u vjeri, u odnosu s Bogom. Za nas kršćane to je dar Isusa Krista, Spasitelja čijom smrću i uskrsnućem postali dionici vječnosti; čijim smo utjelovljenjem pozvani u svakom čovjeku vidjeti Isusa i poštovati ga. Odatle je naš narod očitovao i očituje solidarnost, suosjećanje, gostoljubivost i miroljubivost. To su vrijednote koje trebamo prenositi novim naraštajima, poučavajući ih poglavito o izvoru toga bisera.

Isus upozorava na razboritost i razlučivanje. Odbacivati biserje znači gestu odricanja od svetoga, od bitnoga za naš život, što ima povratnu posljedicu: da budemo izvrgnuti nasilju i lišeni života. Život nema budućnosti, ako nema vrijednota.

3. Puno je drugih bisera, braćo i sestre, koji su vrijedni pozornosti i koji se odražavaju u hrvatskim ljudima. Ako ih drugi ne vide ili ne razumiju, to ne znači da nemaju vrijednosti i da ih se trebamo odreći. Iz tog dara u kojemu vidimo sebe, u zahvalnosti za primljeno, potječe odnos prema drugima, što Isus naglašava u »zlatnome pravilu«.

U njemu se mogu naći svi ljudi, općeljudske vrijednosti kao grane istoga stabla: ljubav prema bližnjima pretpostavlja ljubav prema Bogu i od njega dolazi. Činiti drugima ono što želimo da drugi nama čine zahtijeva iskrenost riječi i djela prema drugima i drukčijima, prepoznajući njegovo dostojanstvo. U tome se mogu susresti svi ljudi. Mi kršćani unosimo naglaske koji su specifični u svjetlu Božjega milosrđa po Kristovu križu koji ne sadrži zakon sebičnosti. Kršćanske posebnosti nisu zaprjeka ljudskom dostojanstvu, niti mu išta oduzimaju, nego su razvoj toga načela koje vodi u sebedarje, u međusobno prihvaćanje, poštivanje i razumijevanje.

To »zlatno pravilo« omogućuje izgradnju zajedništva svih u našoj Domovini. A zajedništvo je biser koji je pokazao osobit sjaj, kada je Hrvatska bila napadnuta. No, taj sjaj lako izbledi i potamni, ako se biser brižno ne čuva i ako ga se želi zamijeniti ukrasom lažnog sjaja.

4. Treći je naputak poziv da uđemo na uska vrata. Ona vode u radost. Moglo bi se pomisliti da ta vrata pružaju mogućnost samo nekima, izabranima, ući u radost i blaženstvo, u puninu života. Ali nije tako. Na uska vrata mogu ući svi, ali taj prolazak traži strpljenje, ponekad napor i odricanje od sebičnosti.

Nije li naša Domovina često bila, a i danas je, na kušnji širokih putova i vrata, pustih nerealnih obećanja i očekivanih promjena bez

strpljenja i zalaganja? Ipak, najsretnija je bila kada se držala ove Isusove riječi, kada je s naporom, zalaganjem i nesebično ulazila na uska vrata. Ta su vrata Krist sam, koji je sebe nazvao i tim imenom. Na tu teološku definiciju nadovezuje se ova etička.

Nosivi trendovi, ponuđeno blagostanje i nerealna obećanja nerijetko pokušavaju stvoriti pritiske prema širokim vratima, toliko zaslijeptiti da se i ne vide druga vrata, a zapravo se traži samo vlastiti probitak. Uska vrata su takva, jer su po mjeri onih koje Isus zove malenima, a to su ponizni i siromašni, ljudi koji nisu umišljeni, ni oholi.

Čovjek koji je privučen Isusovom ljubavlju prepoznaje uska vrata, postaje evanđeoski malen, postaje ponizan, da bi bio u zajedništvu s Kristom. Ta su vrata po mjeri Božjega kraljevstva u kojemu borave oni koji su nahranili gladne, pohodili bolesne i zatočene, zaogrnuili bijedne, ublažili boli ranjenima, sebe darovali bližnjima. Kroz uska vrata ulazi onaj tko je upoznao vrijednost biserja o kojem govori Isus u današnjem Evanđelju.

5. Braćo i sestre, slavimo Dan hrvatske državnosti u odmaku od trideset godina, kada se spominjemo povijesne godine 1989. Ta godina označava urušavanje komunističkog sustava u Europi, a što se zanimljivo dogodilo upravo o pedesetoj obljetnici ugovora što su ih godine 1939. sklopili Hitler i Staljin, moćnici i predvodnici naci-socijalizma i komunističkog socijalizma, te na temelju tih ugovora krojili i raspoređivali, dok im je bilo moguće, interesne sfere takozvanog novog svjetskog poretka.

Promjene koje su ostvarene u većini srednjoeuropskih zemalja 1989. godine, u Hrvatskoj su se dogodile 1990. godine, prvim slobodnim demokratskim izborima nakon Drugog svjetskog rata. Ta godina može se u Hrvatskoj označiti kao, barem formalno na političkom području,

godinom definitivnog oslobođenja od triju velikih zala dvadesetog stoljeća, kako ih je sveti Ivan Pavao II. definirao u Mariji Bistrici: zlo fašizma, nacizma i komunizma, iako njihove rane i baštine, više ili manje ostaju u srcima nekih osoba i skupina, koji ih se ne znaju ili ne žele osloboditi.

U ovoj prigodi želio bih samo spomenuti naš odnos prema žrtvama Drugog svjetskog rata i poraća, žaleći što objektivno proučavanje tog razdoblja još nije dovršeno, iako je monopol nad povijesnom istinom u nas prestao 1990. godine. Čini se da nekima, i s desne i s lijeve strane, odgovara to stanje. Tako nalaze posao, pa i zaradu za svoja politiziranja, čak i na račun društvenog budžeta, a time samo unose nepotrebnu radikalizaciju u hrvatsko društvo.

Braćo i sestre, samo kada dostojno pokopamo smrtne ostatke naših pokojnika koji su bačeni u jame ili usputne jarke na križnim putevima, bez obzira kojoj su političkoj opciji pripadali, jer svi su naši, samo tada će završiti Drugi svjetski rat u nas. To isto vrijedi i za Domovinski rat.

Pogledajmo samo kako je država Njemačka na našem Mirogoju uredila grobno polje svojih vojnika, koji su kod nas poginuli u Drugom svjetskom ratu. To je put civiliziranog društva.

Dopustite mi da u ovoj prigodi pročitam dio pisma što ga je naš blaženi Alojzije Stepinac, 18. kolovoza 1945. godine pisao dr. Vladimiru Bakariću, predsjedniku tadašnje Vlade Federalne Hrvatske.

»Gospodine pretsjedniče! Stižu mi vijesti iz Varaždina, Zagreba i drugih mjesta, da se po nečijem nalogu niveliraju grobovi ustaša i Nijemaca, uklanjaju križevi s njihovih grobova po katoličkim grobljima, ne pitajući ni crkvene vlasti ni rođake pokojnika.

Ovo je kulturni škandal prvoga reda. Vi ste, gospodine predsjedniče, pravnik, pa će Vam biti bez sumnje poznato, što pogansko

rimsko pravo sudi *de laesione sepulcri* (o oskvrnjivanju grobova). Zar smo pali ispod pogana? ...

Na grobljima nema više prijatelja ni neprijatelja, partizana ni ustaša ni Nijemaca ni Slavena. Na grobljima su samo mrtvi, koji čekaju zadnji pravorijek vječnoga Suca, koji će ih suditi samo po tome, kakovi su bili ljudi, da li su vršili Njegove zapovijedi ili ne, a ne po stranačkim pripadnostima ili nacionalnim« (J. BATELJA [ur.], *Blaženi Alojzije Stepinac – svjedok Evanđelja ljubavi. Životopis, dokumenti i svjedočanstva – prije za vrijeme i nakon Drugoga svjetskoga rata*, Knjiga 3, Zagreb 2010., str. 225- 226).

Braćo i sestre, bilo bi više mira u hrvatskom društvu kad bismo poslušali taj poziv blaženog Alojzija Stepinca, čijem zagovoru preporučujemo zajedništvo u hrvatskom društvu.

6. Draga braćo i sestre, za što moliti na Dan hrvatske državnosti, u odmaku od trideset godina od pada komunističkoga totalitarizma, nego za ovo troje: da prepoznamo bisere koji su prenošeni s koljena na koljeno, da ih zavolimo i čuvamo, da bismo njihovim sjajem radovali i sebe i druge.

Zato molimo za hrvatsko zajedništvo. Oslobodimo se nepotrebne radikalizacije hrvatskoga društva, nemojmo naivno prihvaćati pusta i nerealna obećanja. Molimo za zajedništvo nasuprot malodušnosti, cijenimo ono što smo postigli i što nam drugi priznaju. Ne obescjenjujmo ono što je naše i čime se trebamo ponositi. To prepoznaju ljudi i gosti koji dolaze u našu državu; to osjete i naši ljudi koji se udalje od Domovine.

Molim Gospodina da nas prati svojom snagom po kojoj nastojimo činiti drugima ono što želimo da nama bude učinjeno. Imamo bezbroj primjera za to iz nedavne prošlosti, o čemu svjedoče na dirljiv način hrvatski branitelji.

Molim Gospodina da nas ne obeshrabre uska vrata, nestrpljenje i puka obećanja. Molim da ih sami zavolimo i vodimo naše mlade prema njima. Jer, nećemo im učiniti ništa dobro, ako im ponudimo široke putove. Upravo suprotno: radost se krije iza uskih vrata. I Domovina je sretna i blagoslovljena, kada ima ljude koji su po mjeri tih vrata; koji u poniznosti služe tuđoj radosti.

Dragi prijatelji, prepoznamo dobro u svojoj sredini,
govorimo o tome i širimo to ozračje.

Budimo blagoslov jedni drugima i svojoj Domovini!

Blagoslovljena budi, domovino naša Hrvatska!

Amen.